

Sygn. akt I CSK 956/14

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia [...] z siedzibą
w W.

przeciwko S. Spółce z o.o. w W.

o zobowiązanie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 27 listopada 2015 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 kwietnia 2014 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej
na rzecz strony powodowej kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł
tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 21 stycznia 2013 r. zobowiązał pozwaną S. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W. do udzielenia powodowi Stowarzyszeniu [...] informacji pozwalających na określenie zakresu korzystania przez pozwaną z utworów audiowizualnych przez dołączanie nośników z utworami audiowizualnymi do prasy z uwzględnieniem następujących danych: tytułu filmu (utworu audiowizualnego), nazwiska reżysera, operatora i scenarzysty, kraju produkcji, rodzaju nośnika, tytułu dziennika lub czasopisma, do którego był dołączony nośnik z utworem audiowizualnym i daty ich ukazania się, ilości sprzedanych nośników jako insert w okresie od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 21 stycznia 2013 r. oraz do złożenia dokumentacji w postaci umów zawartych przez pozwaną z dystrybutorami i producentami filmów, których przedmiotem było udzielenie licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych. Podstawę tego orzeczenia stanowiły następujące ustalenia i wnioski.

Powód jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w rozumieniu art. 104 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 - dalej: "Pr.aut."); posiada zezwolenie właściwego ministra uprawniające do zarządzania majątkowymi prawami autorskimi do utworów audiowizualnych na polach eksploatacji utrwalania, zwielokrotniania określoną techniką, w tym techniką zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową, wprowadzania do obrotu oraz zarządzania prawami pokrewnymi przysługującymi producentom utworów audiowizualnych; zawarł też szereg umów z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania, uprawniających go do zarządzania prawami autorskimi wynikającymi z obcego repertuaru oraz pobierania w imieniu i na rzecz tych organizacji wynagrodzenia, które przypada do zapłaty w Polsce.

Pozwana do listopada 2007 r. wprowadziła do obrotu, wraz z wydawanymi przez siebie dziennikami i czasopismami („[...]”, „[...]”, „[...]”, „[...]”, „[...]”) m.in. filmy z repertuaru zagranicznego, objętego wzmiankowanymi umowami („E.”, „P.”).

Sąd Okręgowy uznał, że powód jest legitymowany do zgłoszenia roszczenia informacyjnego na podstawie art. 105 ust. 2 Pr.aut. Zgodnie bowiem z art. 105 ust. Pr.aut., domniemywa się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona

do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem i przysługuje jej w tym zakresie legitymację procesowa. Domniemanie to, odnoszące się również do repertuaru zagranicznego, nie zostało przez pozwaną obalone.

Uprawnienie do zarządzania i ochrony określone w art. 105 ust. 1 Pr.aut. obejmuje uprawnienie do pobierania od korzystającego z utworu audiowizualnego stosownego wynagrodzenia z tytułu reprodukcji tego utworu na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego, określonego w art. 70 ust. 2¹ pkt 4 Pr.aut.; wskazuje na to jednoznacznie treść art. 70 ust. 4 Pr.aut.

Pozwana nie kwestionowała twierdzenia powoda, że sprzedawała czasopisma wraz z wyprodukowanymi egzemplarzami płyt DVD z filmami. Należy zatem uznać, że jest ona korzystającym z utworu audiowizualnego w rozumieniu art. 70 ust. 3 Pr.aut. i przysługuje jej legitymacja bierna w niniejszej sprawie.

Powód, wnosząc o zobowiązanie pozwanej do udzielenia informacji oraz udostępnienie dokumentów, nie miał obowiązku przedstawienia wszystkich umów generalnych z organizacjami zbiorowego zarządzania, ani też wskazania konkretnych tytułów filmów, objętych roszczeniem informacyjnym. Roszczenie to ma charakter majątkowy ale nie jest związane z działalnością gospodarczą; podlega ono dziesięcioletniemu terminowi przedawnienia, który nie upłynął w odniesieniu do działań pozwanej, których dotyczy żądanie pozwu.

Sąd Apelacyjny wyrokiem zaskarżonym skarga kasacyjną oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego, aprobuując zarówno ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę tego orzeczenia, jak i ich ocenę prawną.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c., pozwana zarzuciła naruszenie: art. 47 w związku z art. 105 ust. 2 Pr.aut., art. 118 k.c., art. 70 ust. 3 w związku z art. 70 ust. 2¹ pkt 4 i art. 104 ust. 1 Pr.aut., art. 105 ust. 1 Pr.aut. oraz art. 328 § 2 k.p.c. W konkluzji wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Naruszenie przepisów postępowania może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną jedynie wtedy, gdy uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już wyjaśnione, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może usprawiedliwiać podstawę kasacyjną naruszenia przepisów postępowania wyjątkowo wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub zawiera braki uniemożliwiające przeprowadzenie jego kontroli kasacyjnej (zob. m.in. wyroki: z dnia 24 stycznia 2008 r., I CSK 347/07, nie publ., z dnia 27 marca 2008 r., III CSK 315/07, nie publ., z dnia 21 lutego 2008 r. III CSK 264/07, nie publ.). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie jest dotknięte takimi mankamentami. Argumentacja, którą posłużył się Sąd Apelacyjny, nie stwarza trudności w zrekonstruowaniu ustaleń faktycznych i ocen prawnych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, a tym samym nie stanowi przeszkody do dokonanie jego kontroli kasacyjnej. Kwestia trafności tych wywodów nie może być rozważana w płaszczyźnie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Zarzut naruszenia tych przepisów należało zatem uznać za chybiony.

Zasadnicze ostrze zarzutów podniesionych w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego skierowane zostało przeciwko przyjętej za podstawę zaskarżonego wyroku ocenie, że powód jest legitymowany do dochodzenia zgłoszonego roszczenia na podstawie art. 105 ust. 2 Pr.aut. i że roszczenie to zasługuje na uwzględnienie. Odniesienie się do tych zarzutów wymaga przypomnienia charakteru wymienionego roszczenia oraz sposobu jego dochodzenia.

Zgodnie z art. 105 ust. 2 Pr.aut., organizacja zbiorowego zarządzania – w zakresie swojej działalności - może domagać się udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że przewidziane w tym przepisie tzw. roszczenie informacyjne ma charakter materialnoprawny, jest realizowane w trybie procesowym i nie pozostaje w immanentnym związku z innym postępowaniem rozpoznawczym, gdyż uzyskane za jego pomocą informacje mogą posłużyć jedynie do kontroli danych, które zostały wcześniej dobrowolnie przekazane lub do dokonania podziału świadczeń między

uprawnionych (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia z dnia 17 września 2009 r., III CZP 57/09, OSNC 2010, nr 4, poz. 49). Wskazuje się nawet, że dla realizacji tego roszczenia nie ma znaczenia, czy organizacja zbiorowego zarządzania w ogóle zamierza dochodzić na drodze sądowej określonych opłat i wynagrodzeń; nie jest jednak wyłączona możliwość zgłoszenia roszczenia informacyjnego w jednym pozwie obok roszczeń wynikających z naruszenia autorskich praw majątkowych oraz roszczenia o zapłatę wynagrodzenia, skoro roszczenie to może ułatwić ich dochodzenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2013 r., I CSK 696/12, OSNC 2014, nr 6, poz. 66). Podkreśla się przy tym, że przesłanką roszczenia z art. 105 ust. 2 Pr.aut. nie jest naruszenie autorskich praw majątkowych, gdyż znajduje ono zastosowanie do wszystkich roszczeń o wynagrodzenie i opłaty, których dochodzenie należy - z mocy ustawy - do organizacji zbiorowego zarządzania.

Ustawodawca nie określił bliżej adresata roszczenia przewidzianego w art. 105 ust. 2 Pr.aut.; należy więc uznać, że może być nim każdy, kto posiada niezbędną informację lub dokument. Wskazał natomiast wyraźnie, że roszczenie to przysługuje wyłącznie organizacji zbiorowego zarządzania i - jedynie - w odniesieniu do roszczeń z tytułu wynagrodzenia i opłat, których może ona dochodzić w zakresie swojej działalności. Organizacja zbiorowego zarządzania może nie mieć pewności co do naruszenia praw autorskich oraz korzystania przez określony podmiot z utworu audiowizualnego, objętego repertuarem krajowym lub zagranicznym. Nie można zatem uznać, że - dochodząc roszczenia informacyjnego w celu pozyskania w tym zakresie stosownej wiedzy - musi ona wykazać legitymację do jego wniesienia w taki sam sposób, jak powinna to uczynić domagając się opłaty lub wynagrodzenia.

Z przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku wiążących ustaleń wynika, że powód jest organizacją zbiorowego zarządzania, legitymuje się zezwoleniem ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na prowadzenie zbiorowego zarządzania oraz umowami z zagranicznymi organizacjami uprawnionymi do zbiorowego zarządzania prawami wynikającymi z obcego repertuaru. Bezsporne jest przy tym, że pozwana jako wydawca kilku tytułów prasowych wprowadzała wraz z nimi do obrotu nośniki z utrwalonymi utworami audiowizualnymi.

Okoliczności te - wbrew zapatrywaniu skarżącej - stanowią dostateczną podstawę do zaaprobowania stanowiska Sądu Apelacyjnego, że powód jest uprawniony do żądania od strony pozwanej udzielenia informacji i udostępnienia dokumentów wskazanych w pozwie. Realizacja tego roszczenia nie przesądza zasadności ewentualnych innych roszczeń, które mogłyby być wyprowadzone z uzyskanych tą drogą informacji. W procesie zmierzającym do uzyskania stosownego wynagrodzenia lub opłat legitymacja organizacji zbiorowego zarządzania musi wszakże zostać zweryfikowana.

Podniesione przez skarżącą zarzuty podważające legitymację czynną powoda w sprawie niniejszej oparte zostały na odmiennych - wadliwych - założeniach. Skarżąca sformułowała te zarzuty w oderwaniu od dokonanych w sprawie wiążących ustaleń faktycznych, pozostając przy tym w błędnym przekonaniu, że legitymacja organizacji zbiorowego zarządzania do zgłoszenia roszczenia informacyjnego na podstawie art. 105 ust. 2 Pr.aut. jest oceniana na takich samych zasadach, jak legitymacja do dochodzenia przewidzianych w tym przepisie wynagrodzeń i opłat.

Za bezzasadny uznać również należy zarzut naruszenia art. 47 w związku z art. 105 ust. 2 Pr.aut. przez ich niewłaściwe zastosowanie i nakazanie pozwanej udzielenia informacji wskazanych w zaskarżonym wyroku za okres 10 lat, mimo że pozwana nie ma obowiązku przechowywania przez tak długi czas dokumentacji związanej z jej działalnością gospodarczą. Zaskarżone orzeczenie nie nakłada bowiem na pozwaną obowiązku udostępnienia informacji i dokumentów, którymi - z przyczyn usprawiedliwionych - ona nie dysponuje.

Chybiony wreszcie okazał się zarzut naruszenia art. 118 k.c. Sąd Apelacyjny prawidłowo uznał - odwołując się do stanowiska judykatury - że dochodzenie przez organizację zbiorowego zarządzania, będącą stowarzyszeniem, roszczeń mieszczących się w zakresie jej działalności nie może być kwalifikowane jako działalność gospodarcza. W konsekwencji trafnie przyjął, że roszczenie informacyjne przewidziane w art. 105 ust. 2 Pr.aut. ulega - tak jak roszczenie zmierzające do uzyskania stosownej opłaty lub wynagrodzenia - przedawnieniu dziesięcioletniemu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

eb